

Nyamko Sabunis sommartal 2021

Partivänner, åhörare,

Liberalerna är Sveriges skol- och integrationsparti. Vi är partiet som möter skolans och integrationens problem. Vi är partiet som ser skolans kraft. Vi är partiet som kämpar för ett Sverige utan utsatta områden.

För en bra start i livet för alla. För ett land där inget barn lämnas efter.

Jag kommer ägna hela det här talet åt situationen i våra utanförskapsområden. Gång på gång kommer jag upprepa den roll skolan måste spela.

Men innan jag skiftar fokus till det allvarsamma vill jag börja med något angenämt: I dagarna öppnas skolans dörrar för drygt 1,4 miljoner elever. Många tillbaka efter sommarlovet. Några för allra första gången. Jag minns min första skoldag i Bujumbara, min födelsestad i Burundi, dit min familj flytt från Kongo-Kinshasa.

Jag minns alla första skoldagar efter sommarlovet. Skolböckerna och finkläderna. Lika delar nervositet och kunskapstörst.

Oavsett om det är ert första läsår eller ert sista vill jag säga till Sveriges elever:

Välkomna tillbaka till klassrummen.

Liberalerna är Sveriges skolparti.

För oss finns inget viktigare än ni.

Skolans dörrar öppnas också på Järvafältet. Men här ger skolan inte samma kraft som skolan ger till andra barn på andra platser i vårt land.

”Skulle jag ha anmält alla barn som mådde dåligt när jag jobbade i Rinkeby, så skulle jag inte ha haft tid för annat. Framförallt skulle socialtjänsten ha blivit överösta med anmälningar.”

Så berättar en lärare som arbetat i Rinkeby. Det som skulle leda till en orosanmälan några kilometer bort – i Spånga, i Bromma, i Silverdal i Sollentuna – det lämnas utan åtgärd på Järnvälfältet. Hon kallar det för Rinkebysyndromet.

I boken *Tills alla dör*, den skakande berättelsen av Diamant Salihu om en förlorad generation unga män, vittnar person efter person om en skola som sviker samhällets utsatta. Hur våld mot barn normaliseras. Hur barn som borde fått sociala insatser lämnas vind för våg.

På samma sätt som rättskedjan brister när brottsoffer inte vågar anmäla, så brister också den sociala kedjan när lärare inte orkar, vågar eller ges förutsättningar att slå larm.

Vi måste upphöra med detta svek. Välfärdsstaten måste vara starkast där behoven är som störst. För när staten drar sig tillbaka kliver andra krafter fram. Resultaten upplever vi nu dagligen.

I över 20 års tid har jag och många med mig argumenterat för att staten istället måste träda fram. När jag och Mauricio Rojas 2004 släppte Utanförskapets karta var det en orosanmälan över utvecklingen i Sveriges utsatta områden. Den gången var det den politiska kedjan som brast.

Åtgärder sattes inte in.

Andra partier tystade ner frågan eller insåg inte dess fulla betydelse för Sveriges framtid.

Även om det politiska samtalet sedan dess rört sig åt rätt håll, så har utvecklingen på marken fortsatt i fel riktning. Och även om tjänstemän och kommunpolitiker runt om i landet gör allt dom kan med det de har, så har staten retirerat.

Hederskulturen har fått ett starkare fäste. Likaså extremism. Skolresultaten har fallit. Utanförskapet har växt. I många fall till regelrätta parallellsamhällen.

För mig finns inget viktigare socialt uppdrag för liberaler än att ge förutsättningar till dom som saknar det. Att ge stöd där det behövs och ha förväntningar på dom som inte har några. Att vi ovillkorligen står på dom utsattas sida.

Det förutsätter att vi som samhälle öppnar våra ögon och vågar se hur verkligheten utvecklas. Att blunda är att svika. Som medborgare ska du inte tillåta fler regeringar att bära skygglappar. Inget barn ska växa upp utan tillräckligt stöd. Arbetet med att bryta utanförskapet kan inte dröja längre.

Det ska inte finnas något Rinkebysyndrom.

En partikamrat berättar hur sonen just rånades. Med hot om att hans familj skulle bli uppsökt om han inte lämnade ifrån sig pengar och mobilen.

Rädslan lever vidare, den försvinner inte trots att dagarna går. En oro ligger kvar för att det ska hända igen.

Brottsligheten drabbar hela samhället, men mest utsatt är dom som bor i utanförskapsområden. Det är där våldsbrottsligheten har sina rötter, men också dom flesta av sina offer. Där den fått fäste och därifrån den växer. Det är där 12-åriga Adriana sköts ihjäl när hon rastade hunden och 18 åriga Ndella mördades när ett gäng ville hämnas på hennes pojkvän.

Inför denna våldsspiral kan vi inte vänta på att lösa segregationens, fattigdomens eller skolans problem. Vi kan inte stå överksamma inför parallellsamhällen. Kriminella måste låsas in under mycket längre tid. Fyra års sluten ungdomsvård räcker inte för en mördare.

Vi måste vända på perspektiven i svensk politik. Vi vill att brottsoffer ska få upprättelse och sin frihet säkrad. Det är inte offret som ska leva med rädsla för att förövare ska hämnas en anmälan. Det är dom kriminella som ska få sin frihet berövad.

Jag har återvänt till politiken för att bryta utanförskapet. Därför är jag stolt att Liberalerna antagit Förortslyftet: Liberalernas reformpaket för att Sverige inte ska ha några utsatta områden.

Lyckas vi med det målet, så har vi löst flera av dom största problemen i vårt land. Men det kräver mod och beslutsamhet.

Beslutsamhet att ta tillbaka makten från gängen.

Beslutsamhet att återupprätta arbetslinjen.

Beslutsamhet att försvara den svenska jämställdheten.

Beslutsamhet att skolan ska fungera. Överallt. Och för alla.

Vänner,

I stället leds Sverige av en obeslutsamhetens regering.

Bara hos Morgan Johansson väntar över 100 riksdagsbeslut på att bli regeringsbeslut.

Och vi leds av en obeslutsamhetens koalition.

Överens om bara vad man är emot.

Om budgeten bara överens om att man inte får förhandla den.

Se på mig och se på oss.

Det ni ser är alternativet.

Det ni ser är den modiga och beslutsamma borgerligheten.

Alla barn ska möta världen med framtidstro. Därför känner jag ilska när jag läser om ett Rinkebysyndrom i skolan. Och nås av larmrapporter om barn som lär sig för lite. Om barn med för litet ordförråd för att klara skolan. Om barn som lämnas efter och växer upp i de brustna drömmarnas istället för möjligheternas land.

I dag når rätten till kunskap och utbildning inte alla. Vi har skolor där fler än hälften av eleverna inte når kunskapsmålen. Där misslyckandet är det normala.

Skolan måste göra mer för dom här barnen. Och staten måste göra mer för dom här skolorna.

Vi Liberaler vet vad som krävs.

Vi vill genomföra en heltäckande reformagenda för utsatta skolor.

Vi vill bryta den pedagogiska segregationen genom att göra det attraktivt för erfarna lärare att undervisa där behoven är som störst.

Vi vill att staten tar över ansvaret för skolan, och vi vill påbörja den processen med dom sämst fungerande skolorna.

När jag i torsdags besökte Frejaskolan i Tynnered i Göteborg var uppmaningen från skolpersonalen tydlig: inga projektpengar, mindre lappande och lagande. Fler stora reformer för att lärarna ska hinna med varje barn. Mer av att staten ska kliva fram - inte kliva tillbaka.

Vi vill följa den uppmaningen.

Vi vill införa ett trygghetslyft för stärkt studiero och ökad trygghet i skolans lokaler.

Vi vill ge skolorna bättre förutsättningar att ge elever med särskilda behov särskild undervisning.

Alla barn ska möta världen med framtidstro.

I Tynnered som i Rinkeby.

”Måste du ha höga betyg?”

”Ja, det är klart man vill ha bra betyg om man vill komma någon vart.” säger Simon,

”Vart ska du?” frågar Rosh.

Det här är en scen från serien Young royals. En berättelse som vrider och vänder på normer och orättvisor.

Två vänner med rötter i andra länder, där den ena inte förstår den andres ansträngning.

Vi behöver alla reflektera över den antipluggkultur som breder ut sig. Allra särskilt hos unga män i utanförskapsområden. Där anses det omanligt att nöta glosor. För svenskt att göra läxor.

En liknande bild återges av eleven Ruweyda Abdijamal i en intervju när Stiftelsen The Global Village kartlägger unga somaliesvenskars skolresultat.

”Det råder en slags antipluggtaktik bland killar där man vill passa in, vilket leder till att man tar avstånd från skolan”, säger hon.

Skolan måste ha höga förväntningar och höga krav på alla elever. Förväntningar är inget fult. Att ställa krav - det är att bry sig. Vi måste bort från det förödande tycka-synd-om-syndromet.

Men låt oss också säga som det är: skolan kan bara delvis - bara delvis - kompensera föräldrar som inte tar ansvar. Den kan aldrig – aldrig - kompensera när eleven inte vill. Egenmakten och det egna ansvaret får aldrig förminskas. Det är avgörande för att bryta med ett utanförskap som annars går i arv.

Alla kan och alla bör ta ansvar. Kampen mot utanförskapet vinner vi tillsammans, eller inte alls.

Ska fler lyckas i skolan måste antipluggkulturen vändas. Politiken ska göra sitt. Skolan ska göra sitt.

Men jag ställer också krav. På enskilda elever. Och på föräldrarna.

Vill ni kalla det kravliberalism så gör det.

Jag kallar det att bry sig, att tro på våra medmänniskors inneboende kraft och förmåga att ta ansvar, oavsett var dom är födda eller hur de ser ut.

Antipluggkulturen måste brytas.

Utanförskapets cirkel kan bara brytas tillsammans.

Snart inträffar tjugooårsdagen av elfte september. Det händer samtidigt som talibanerna är tillbaka vid makten. Detta misslyckande kommer nära inpå för många i vårt land.

Få länder har tagit ett så stort ansvar för Afghanistans utveckling som Sverige. Vår försvarsmakt har varit med och säkrat freden och våra biståndsorganisationer har fyllt den med innehåll. Dessutom har många afghaner funnit en fristad i Sverige.

Många människor har flytt och kommer nu igen att fly till vår del av världen. Vårt Europa ska vara en trygg hamn fri från talibanernas islamism. Här går flickor i skolan. Här lever homosexuella öppet. Här är det säkert. Här råder den liberala demokratins principer.

Men för alldeles för många är tillvaron i Sverige en upprepning av det förtryck dom en gång flytt ifrån. Vi ser och förfäras över det som sker i fjärran länder. Hur fundamentalister, klaner och kriminella bryter ner samhällen. Samtidigt har vi blundat och tillåtit parallellsamhällen växa fram i Sverige.

Rättsstaten ska inte ha några blinda fläckar.

Blåjuspersonal ska kunna verka överallt.

Butiksägare ska inte tvingas stänga ner av kriminella.

HBT-personer ska inte misshandlas på våra flyktingförläggningar.

Nämndemän ska inte döma enligt sharia i Sverige.

Barnäktenskap, tvångsäktenskap hör inte hemma i vårt land.

Förtroendet för samhället måste säkras. Vi vill att Sverige ska vara möjligheternas land, för alla.

För att lyckas måste samhället ta tillbaka kontrollen. Fullt ut, överallt och alltid. Samhället ska inte lämna någon utanför. Någonsin. Samhället ska inte acceptera barngifte. Att den nya lagen mot detta inte har lett till en enda fällande dom är ett misslyckande.

Samhället ska inte acceptera skjutningar. Sommarens krig mellan gängkriminella måste mötas med kraft på alla nivåer. Låt oss öka takten i rättspolitik. Låt oss tillsätta en beslutsam ny regering.

En regering som inte hålls gisslan av det parti som mest av alla fortfarande försöker upprätthålla tysnadskulturen i integrationspolitiken. Jag talar från egen erfarenhet och egna förhandlingar när jag säger att vi aldrig kommer komma tillrätta med utanförskapet om makten ligger hos ett parti som kämpar i dagar med att få bort begreppet "klan" från en klanutredning och begreppet "utsatta områden" från folkbokföringsinsatser i förorter.

Fakta är att vid i stort sett varje reform för Sveriges förorter, så har Miljöpartiet varit en bromskloss.

Vänner, jag erkänner. Det kommer inte att gå snabbt att komma tillrätta med integrationsproblemen. Det finns få enkla lösningar. Men en sak är enkel och kan göras skyndsamt; och det är att byta ut denna regering.

Förorterna behöver en ny regering! Sverige behöver en ny regering!

När historieböckerna plockas fram får tidigare S-ledare ofta beröm för sina ambitiösa utredningar. Det var genom att undersöka samhället och dess problem som grunden kunde läggas för nittonhundratalets stora reformarbete.

Dagens regering är inte av samma virke. Stefan Löfvens beslut att regera med Miljöpartiet har lagt ett lock över många av dom viktigaste åtgärderna för att bryta utanförskapet och den nödvändiga kunskapsinhämtningen har bromsats.

I stället för undersökande reformarbete fick vi Reepalu-utredningen och Nooshi Dadgostars SOU om bostäder: två socialistiska beställningsjobb. Den första lades på hyllan och den andra i papperskorgen.

Drygt en halv miljon människor i utanförskap förtjänar bättre.

Vi ger dom Förortslyftet. Vi går till val med över tvåhundra förslag för att möta utanförskapets problem.

I dag presenterar Liberalerna också ett samlat paket som möjliggör för samhället att återta kontrollen i utsatta områden. En grund för tjugohundratalets stora reformarbete.

Vi kräver årliga kunskapsmätningar.

Regeringens misslyckande med Pisamätningen är förödande. Det håller inte att arbetet för en bättre skola ska styras utifrån Pisas treårsperioder. Särskilt eftersom vi vet att undersökningen missar många av elever med utländsk bakgrund.

Sverige ska ha en egen kunskapsmätning som är jämförbar över tid. Och den ska rullas ut med början i dom utsatta områdena. Så lägger vi grunden för en likvärdig skola, för alla.

Vi vill skydda välfärden från bedrägerier.

Det kräver en folkbokföring värd sitt namn. Den stat som inte vet var medborgarna bor blir snabbt ett offer för fusk, fel och parallellsamhällen. Resultatet av det ser vi varje vecka.

Vi kräver särskilda kartläggningar av trångboddheten.

Handeln med svartkontrakt måste ersättas av en fungerande bostadsmarknad. Dagens utsatta områden ska inte vara mer trångbodda än andra.

Vi kräver att egenförsörjningen i varje utsatt område följs upp. Att klara sig själv – att bidra istället för att gå på bidrag – är grunden för integrationen.

Vi behöver kunskap för att göra rätt sak vid rätt tillfälle. Mer kunskap för att riksdagen ska sluta att leva i förnekelse inför problem med växande utanförskap. Därför ska dessa mått – precis som vi tidigare krävt för den samlade integrationsskulden – följas upp varje år och i varje budgetmotion. Det politiska motstånd som finns hos dom rödgröna partierna mot att gräva fram mer kunskap om parallellsamhällen måste nötas ner.

Nya kunskaper går hand i hand med nya reformer. Vi måste agera med kraft och för det krävs en ny regering. Därför kommer Liberalerna förbereda oss så att vi tillsammans med andra partier är beredda att från dag ett sätta en ny integrationspolitik efter en valseger i september 2022.

Det är uppdraget jag har gett Mauricio Rojas. Det är att bana väg för beslutsamhet.

Vänner,

Är man inte förberedd då är man oförberedd.

Jag vill slutligen också säga något om den skräck och det våldskapital som sprider tystnad bland Göteborgs socialsekreterare. Det som händer i stadens förvaltningar är en skakande läsning. Men det är inte unikt.

I rapporten beskrivs hur medarbetare drar sig för att polisanmäla hot eller våld som dom utsatts av rädsla för hämnd från kriminella. Tystnadskulturen möjliggör och förstärker kriminella klanernas makt. Kvarter där dom kriminellas våldskapital är så välkänt att omgivningen fogar sig är ett hot mot medborgerliga friheter, mot demokratin och den svenska förvaltningstraditionen. Det är ett hot mot oss alla.

”Att vara rädd är en del av jobbet” säger en intervjuad tjänsteman i rapporten. Det som händer i Göteborg ska kallas vid sitt rätta namn. Det är ett terrorvälde.

Partivänner, dom boende och verksamma i dessa områden behöver upprättelse.

Staten måste kliva fram.

Kommunerna klarar inte detta ensamma.

Utanförskapet, det bryter vi bara tillsammans.

Det behövs åtgärder för att stärka skyddet för tjänstemän i förvaltning och myndigheter. Straffen för våld mot tjänsteman måste höjas. Och det behövs rutiner för bättre stöd i myndighetsutövandet.

Kriminella nätverk får aldrig tillåtas påverka myndighetsbeslut genom påtryckningar. Alla dom som fattar beslut utifrån våra lagar ska ha samhällets fulla uppbackning.

Vänner,

Vår liberala uppgift är att säkra rättsstaten, välfärd och skola. Samhället måste återta kontrollen. Låt oss arbeta dag och natt för detta.

Låt oss arbeta för att alla i Sverige ska känna sig sedda. För att alla lärare, oavsett område ska ha både tiden och tryggheten att uppfylla sin plikt.

För att inga barn ska lämnas efter och kunna leva i möjligheternas land, inte i frustrationens, våldets och de brustna drömmarnas land.

För att socialtjänsten, oavsett kommun ska ha rätt förutsättningar att hjälpa dom utsatta. För att alla ska veta att det finns politiker som bryr sig. Politiker som förstår att göra skillnad.

Jag heter Nyamko Sabuni och jag är partiledare för Liberalerna: partiet som vill och kan vända utvecklingen i våra utsatta områden.

Partiet som är en del av den beslutsamma borgerligheten.

Tack för att ni har lyssnat.

